

Sebő József izgalmas könyve tehát egyfelől kiváló „életvezetési tanácsadó” azoknak a pedagógusoknak, akik szeretnék megnyugodni, kultúrájukat képviselve tanítani, és nem kívánnak felesleges energiát fektetni annak megértésébe, hogy valójában mit is teszünk egymással – ember az emberrel – ennek a kultúrának a nevében. Minden más esetben a Füveskönyv inkább önismereti tükörként használható. Benne ugyanis pedagógusi vágyvilágunk lepleződik le. Az, amelyről talán eladdig sejtelmünk sem volt. Ha a látvány felkavar – akkor egyet gondolunk. De ha mégsem – ha mégis megtörténne, hogy a pályakezdő pedagógus nagyokat bólogat és jegyzetel a könyv olvasása közben –, akkor javaslom a türelmes kitekintést, még pályakezdés előtt.

7. Gyermek- és Ifjúsági Színházi Szemle, Budapest, Marczibányi Téri Művelődési Központ **Rácz Anna: Két klasszikus**

Budapest Bábszínház: Lúdas Matyi, írta: Tasnádi István, rendezte: Fige Attila

Kicsik és nagyok örömére

A Szemle negyedik napján mutatták be a közel egyórás *Lúdas Matyi* előadást.

Matyi: Schneider Jankó / Tatai Zsolt, Döbrögi: Pethó Gergő, Liba: Juhász Ibolya / Rusz Judit Klára: Karádi Borbála / Kovács Judit, Matyi anyja: Kovács Katalin / Kovács Mariana, Ispán: Kemény István, Doktor: Szolár Tibor, tervező: Miareczky Edit, zene: Nyitrai László, dramaturg: Gimesi Dóra, asszisztens: Rigó Anna

Nagyon izgalmas volt látni, hogy az óvodás és kisiskolás korosztály mellett, akiknek eredetileg szól a mese, a felnőttek is mennyire önfeledten szórakoztak a Budapest Bábszínház előadásán. Természetesen nem feltétlenül azonos poénokon nevettek a különböző generációk, de mindenkit megtaláltak a neki szóló, a saját nyelvén megfogalmazott mondatok. Nem gondolom, hogy ez véletlenül sikerült így. Az óvodások és az alsó tagozatosok mindig kísérőikkel érkeznek a színházba, a *Lúdas Matyinak* tehát szükségképpen vannak felnőtt nézői, természetes tehát, hogy ők is be vannak vonva az előadásba. Az olasz építész stílusparódiája, az olasz és magyar szavak mókás összegyűrése például elsősorban nekik szól, voltak tehát pillanatok, amikor a felnőtt közönség kacagásával volt tele a terem.

Persze azért ez a játék elsősorban mégis a gyermeké. A történet egy derékig érő asztalon elevenedik meg, egészen közel a földön kucorgó gyerekekhez, így láthatóvá váltak a bábjaikat elképesztő pontossággal mozgató színészek. Nagyon finom érzékkel tették hangsúlyossá olykor saját arcukat, alakjukat, majd a következő pillanatban újra háttérbe is húzódtak, átadva ismét a teret a figuráknak. A gyerekek pedig figyeltek, minden pillanatban. Lelkesen ismételték a Lúd gágogását, nem azért, mert valaki erre kérte őket, hanem mert az dallamosan, viccesen hangzott. Miután az ispán, Döbrögi lóti-futija, felolvasott egy kiáltványt a falu népének, és megkérdezte: Megértették? Már hangzott is a komoly válasz a gyerekektől: Meg, meg, igen megértettük. Egy kislány pedig magához Döbrögihez szólt, aki tudni szeretne volna, hány évesnek néz ki vőlegényruhában, jól meg is kapta a választ, miszerint hatvannak.

A gyerekelőadásoknak az az egyik különlegessége, hogy a kicsik még nem félnek teljesen átadni magukat a játéknak. Képesek arra, hogy megszólaljanak, akár fel is álljanak. Nincsen bennük az a parancs, hogy „Ne mocorogj! Maradj csendben!”. Emiatt a parancs miatt nagyon sok előadást néztem végig felnőtt fejjel, csendesen, pedig nézhetetlennek tartottam!

Többet megtarthatnánk a gyermekelőadások őszinte reakcióiból. Hiszen az a gyerek, aki bekiabál, az a gyerek figyel, minden porcikájával a történetet követi, és igazán meg szeretné érteni, mi folyik ott előtte. Hozzá szeretne szólni. Be szeretne avatkozni. Mi más a színház célja, ha nem ez, szóljon bármiről is a darab.

Persze a konvenciókat és beidegződéseket nem egyszerű eltörölni, meg is szólalt először halkán, majd erősebben az egyik sarokból egy óvónő: „Csssst!” A gyerekek pedig, akik már feltérdelve figyelték az eseményeket, visszaereszkedtek a párnára, csak hogy pár perccel később újra felpattanjanak róla.

Színház- és Filmművészeti Egyetem (Ódry Színpad): *Arany János: Toldi*

Toldi Miklós története a mozdulatok nyelvén

Színészek: Hegymegi Máté, Horkay Barnabás, Gyöngy Zsuzsa, Nagy Norbert, Pallag Márton, Varga Krisztina és Zsíros Linda; rendező: Horváth Csaba és Lukáts Andor (osztályvezető tanárok)

A Művelődési Központ nagytermében vegyes társaság foglalt helyet. Elöl többnyire általános iskolások, középen a gimnazisták, hátul pedig a felnőttek csoportjai ültek. Amikor elsötétedett a nézőtér, éktelen ricsaj kerekedett, kiabálás, huhogás, visítozás. Na, mi lesz itt?! – gondoltam magamban. És könnyen lehet, hogy a sötétben a színpadon várakozó, ötödéves fizikai színházi rendező-koreográfus osztály tagjai is hasonlóan éreztek.

Azután feljött a fény, és részlegesen helyreállt a rend, megkezdődhetett az Arany János *Toldijából* készült előadás. Azt hiszem, ennek a korosztálynak a színházba járás valami nagyon furcsa és nehezen kezelhető dolog lehet. Együtt vannak a társaikkal, de mégsem az iskolában vannak. Szabadabbak, de mégis csendben kell ülniük, és nézniük kell ezt a... mit is? Ja, igen, a Toldit, hát persze, miért is legyen izgalmas – gondolja ilyenkor egy átlagos diák. Ilyesmi kavaroghat a fejükben, és általában érdekesebbnek találják a társakat, mint az előadást.

Azt hiszem, hogy rendjén is van ez így. Kamaszkorban semmi nem lesz olyan fontos, mint a másik, a korosztályába tartozó ember, hiszen ekkor fedezik fel egymást, a hasonlóságukat és a különbségeiket. A színházi élményt pedig úgy teszik közössé, hogy folyamatosan összepusmogznak, összekuncognak valami titkosan súgott mondaton. Aki számukra rendez vagy nekik játszik, annak számolnia kell ezzel.

A *Toldi* önmagában nagy mű, de kamaszként általában meg kellett vele szenvedni. Akiknek az irodalomórához kötődik elsősorban a *Toldi* élménye, azok erre emlékeznek. A rendező, Horváth Csaba részéről mindenképpen bátor választás és nagy kihívás is a Toldi színrevitele. Azonban itt fizikai színház formájában láthattuk. Ez a színházi nyelv egyfelől ismeretlen és furcsa a diákok számára. Fiúk és lányok félmeztelenül, vagy melltartóban, elemelt és stilizált gesztusokkal mesélik el Arany művét. Ez bizony feladja a leckét, és nagyon rosszul is elsülhet. Másfelől, éppen ez az ismeretlenség tartja fent a figyelmet. Újabb és újabb izgalmas megoldások, mint az ablaküvegekkel való játék, amelyeket leemelnek a keretből, és megjelenítik velük a budai házakat, vagy éppen talpig összekénik egymást színes festékekkel.

Az előadás teret hagy annak is, hogy a figyelem elkalandozzon kicsit, mert a narráció segít majd újra felvenni a fonalat. Ezekre az elkalandozásokra már csak azért is szükségünk van a közönség soraiban ülve, mert az előadás több mint másfél óra, ami ebben a műfajban hosszúnak bizonyul. Nehéz végig koncentrálni, amíg Arany János teljes szövege elhangzik a színpadon. Hosszan mesélik el a történetet, de a cél, érzésem szerint éppen az, hogy ha az egész nem is, de egy-egy jelenet, vagy egy-egy gondolat megragadjon.

Az előadásban kiemelt szálak pedig, mik lennének, ha nem az emberi kapcsolatok? Éppen ennek a korosztálynak való ez a téma. A családon belüli viszonyok megmutatása Miklós és a bátyja között, Miklós és Anyja között, segíthet értelmezni a közönség soraiban ülő gyerekeknek a saját kapcsolataikat. Az érzelmek elsősorban a mozgásban jelennek meg, az egész test a kifejezőjükké válik egy-egy pillanatra, a megértésüket pedig segíti a beszéd. A kettő egysége egy egészen új nyelvet jelent a legtöbb néző számára, beleértve a felnőtt közönséget is.

Jelenet a Mesebolt Bábszínház: *Madarak voltunk* című előadásából